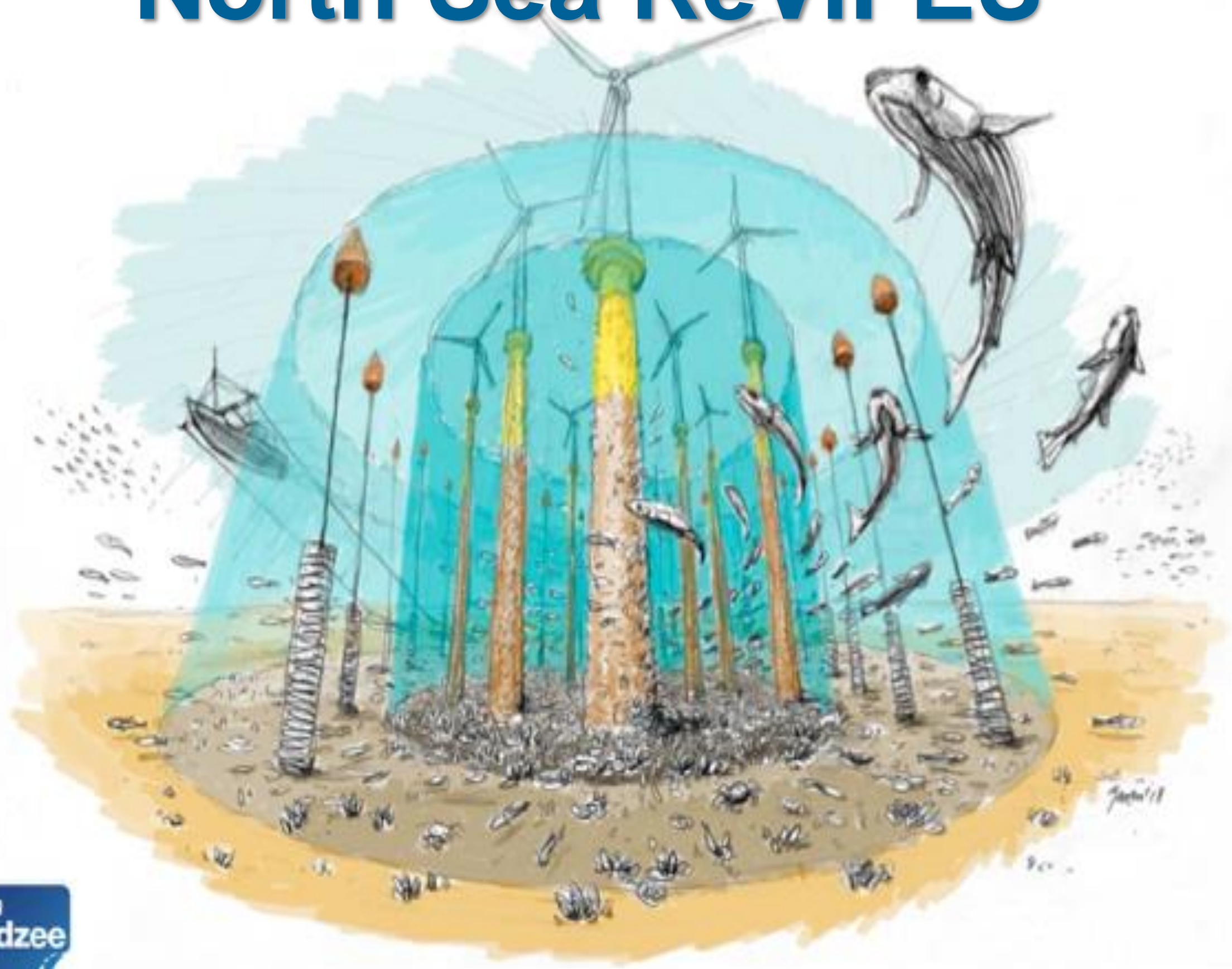

North Sea ReViFES

rijksuniversiteit
 groningen

Network Day November 7 2024

ReViFES Reef Vitalization For Ecosystem Services

Caterina Coral

1. Ecosystem services of natural reefs

Pauline Kamermans

2. Hatchery techniques and oyster settlement

Remment ter Hofstede

Van Oord

3. Designs and measures for oysters in offshore windfarms

Karin Dideren

4. Guidelines for future applications in windfarms

North Sea ReViFES

Guidelines and future applications

Karin Didderen and Wouter Lengkeek

**WAARDEN
BURG**
Ecology

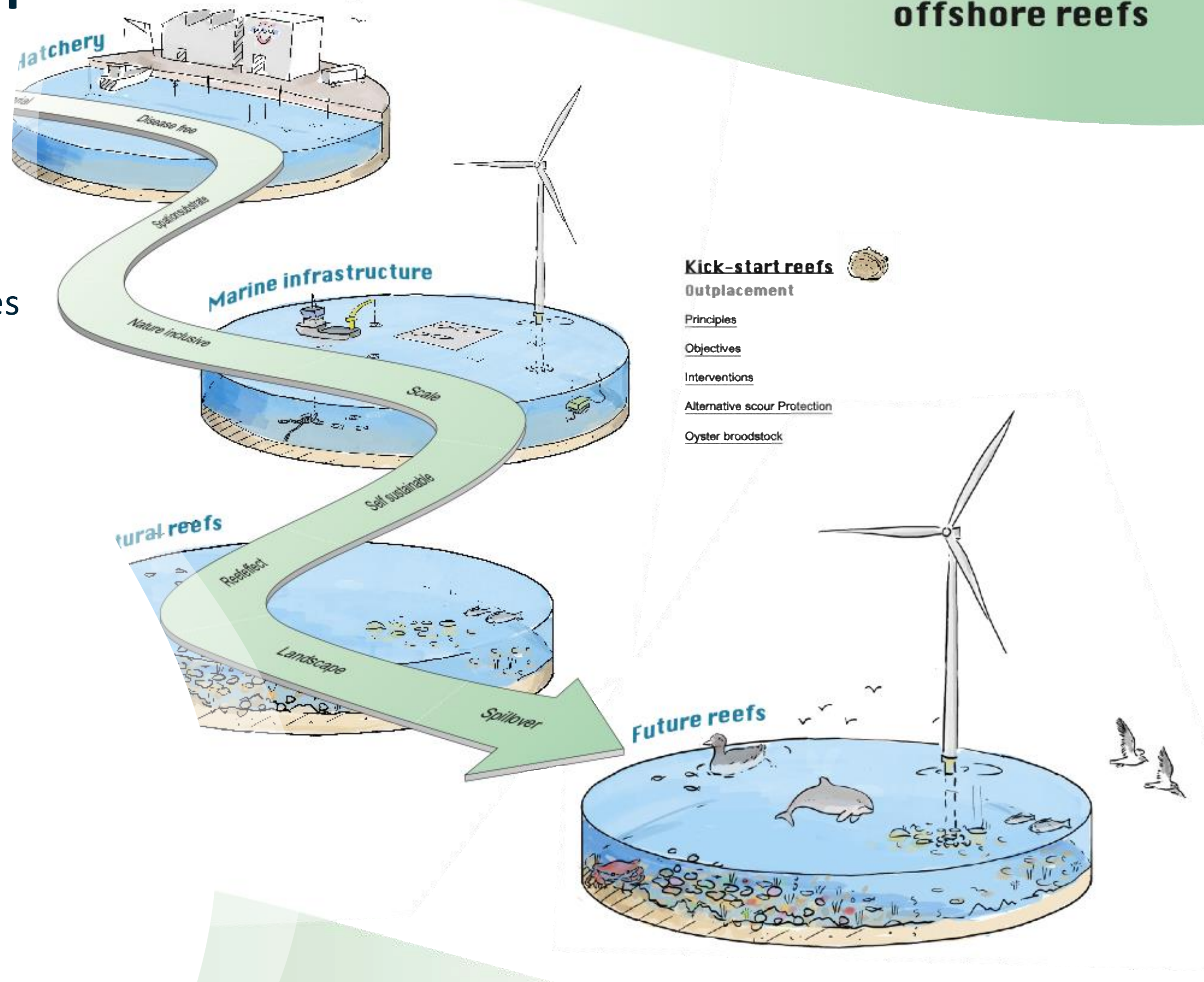
Network Day November 7 2024

From science to application

- Guidelines document being prepared
- Deliverables: 2 thesis dedicated to reefs!
- Applications in the real world – examples

Building blocks
for the road to
self-sustainable
offshore reefs

From science to application

- Yesterday Remment defended his thesis

“Engineering nature-inclusive marine infrastructure, with an emphasis on flat oyster reef development in offshore wind farms in the Southern North Sea.”

Available through

repository.tudelft.nl/file/File_e2e29cf5-3018-4212-9765-537e773bb55a?preview=1

**Engineering nature-inclusive marine infrastructure
with an emphasis on flat oyster reef development
in offshore wind farms in the Southern North Sea**

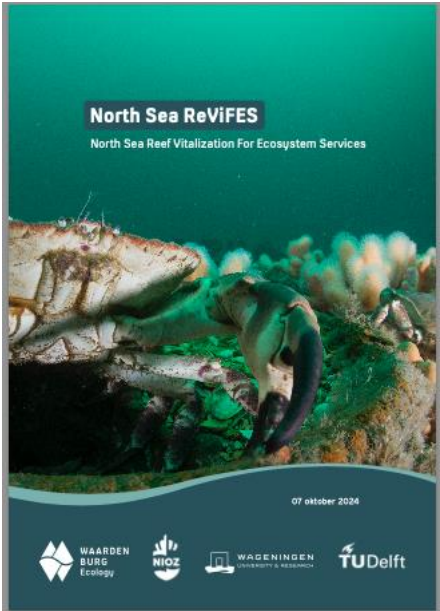

Remment ter Hofstede

North Sea ReViFES Guidelines document

- Accessible language
- Direct link to scientific paper with QR code
- Illustrations and graphic summaries
- Guidelines extracted in synthesis
- Available in 2025

1 The armour layer

2 The transition zone

3 The adjacent seabed

Epibenthic biodiversity: reef communities on scour protections in windfarms

Towards enhancement of a diverse reef community in offshore wind farms: Do scour protections change epibenthic communities?

With a field study the epibenthic community structure on scour protections and its surrounding seabed was assessed. It highlights the most important explaining factors for community similarities and differences of scour protection livelihoods across the Dutch North Sea.

Importance to reef enhancement in wind farms

The installation of wind farms typically involves the addition of artificial hard substrates, such as patches of rock used for scour protection. How do benthic species communities on scour protection compare to the adjacent seabed? And what factors explain community differences? This study relates geographical distance and substrate type to epibenthic community differences in wind farms. This knowledge can be used in design of future wind farms.

- Geographical distance and substrate type proved to be main explaining factors for epibenthic community differences. The communities at scour protections had a different species composition and a higher abundance compared to the surrounding seabed.
- Scour protection designs can be further heterogenized to enhance epibenthic species diversity. This is an important directive for nature-inclusive design of future wind farms.

Rich epibenthic species community

A diverse epibenthic community was observed, comprising 47 species from 7 different phyla in the four Dutch offshore wind farms studied. Sponges, anemones, tube worms, crabs, molluscs, sea stars and fish are all part of the epibenthic communities on scour protections and their surrounding seabed.

Zonation of rock layers: local scale differences

The area around a wind turbine foundation generally contains three different zones:

- The armour layer of the scour protection. A stable rock layer mainly consisting of hard substrate, rock.
- The transition zone. An area with a mixture between soft substrate (sand) and hard substrate (rock). Spanning from the armour layer to the adjacent seabed and often including the filter layer of the scour protection.
- The adjacent seabed. The seabed adjacent to the scour protection, consisting of soft substrate, sand.

This local zonation is the main explaining factor of differences in epibenthic communities, with 80% dissimilarity between the armour layer (zone 1) and seabed (zone 3). The epibenthic community of the rocky armour layer of the scour protection had a different species composition and a higher species abundance than the community at the sandy seabed surrounding it.

Set-up

This study assesses video data collected with a Remotely Operated Vehicle at scour protections around foundations in four wind farms in the Southern North Sea. Footage along radial transects covered the scour protection and its surrounding seabed.

For Harstede, R., Dronkers, F.M.P., Collins, P.J., Van Dongenwaard, M. and M. Scholten 2022. Offshore wind farms contribute to epibenthic biodiversity in the North Sea. *Journal of Sea Research*, 185, p. 102229. <https://doi.org/10.1016/j.joeres.2022.102229>

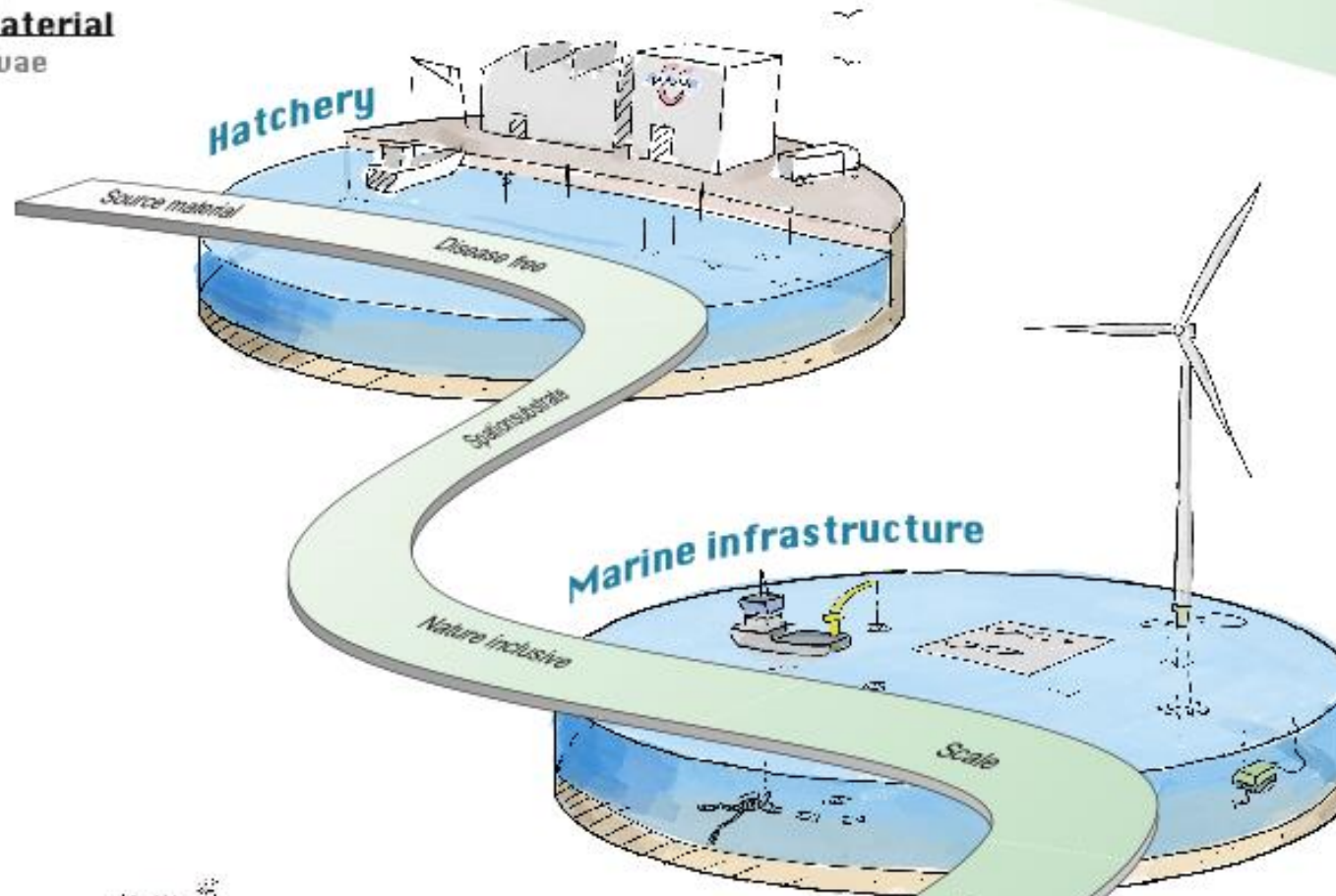

Building blocks for the road to self-sustainable offshore reefs

Source material Oyster Larvae

- Diet
- Swimming
- Settlement
- Predation

Kick-start reefs Outplacement

- Principles
- Objectives
- Interventions
- Alternative scour Protection
- Oyster broodstock

Reefs

Ecosystem Services

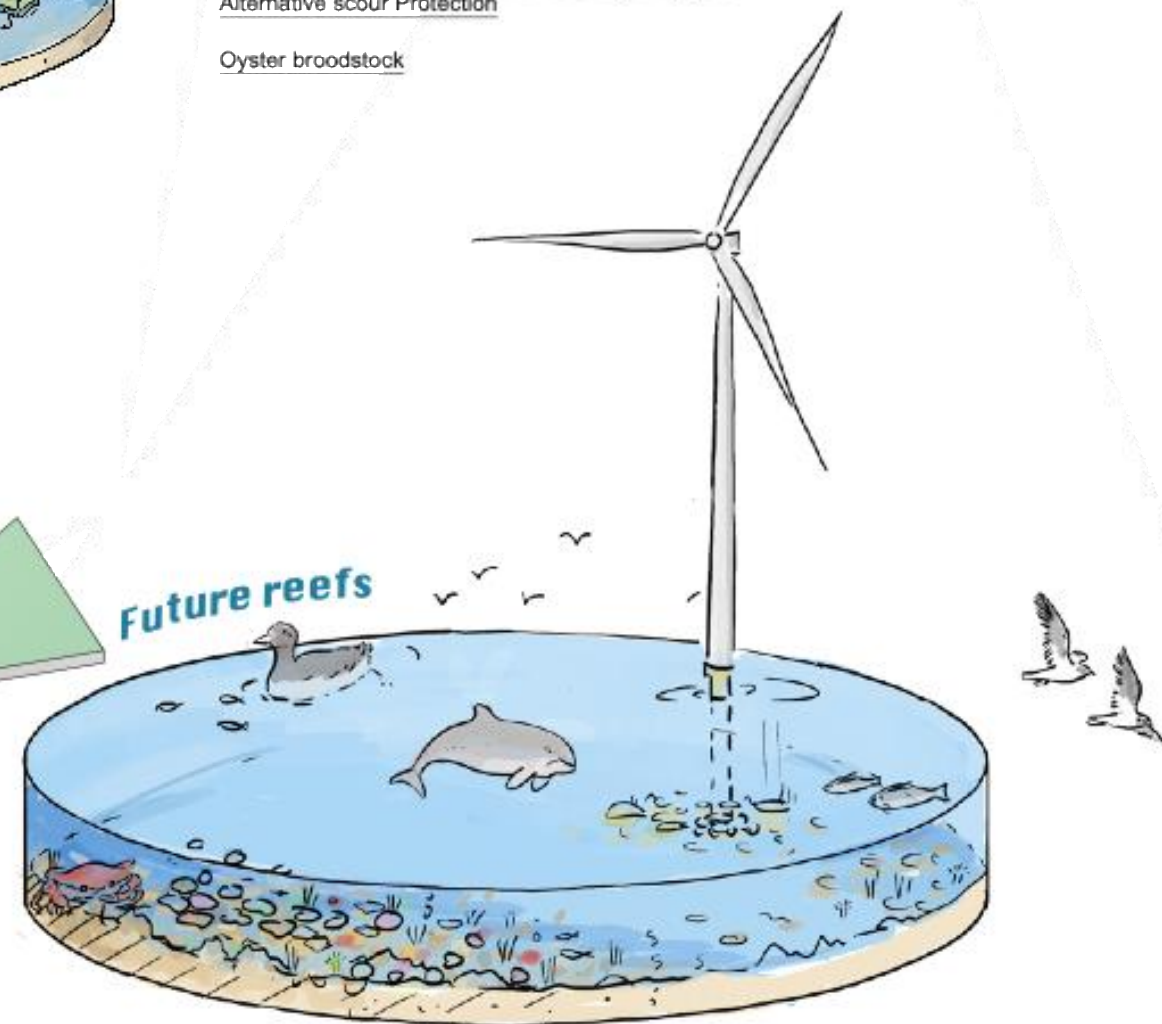
- Biodiversity
- Benthic communities
- Foodweb
- Fish communities
- Recruitment
- Spillover

Natural reefs

Future reefs

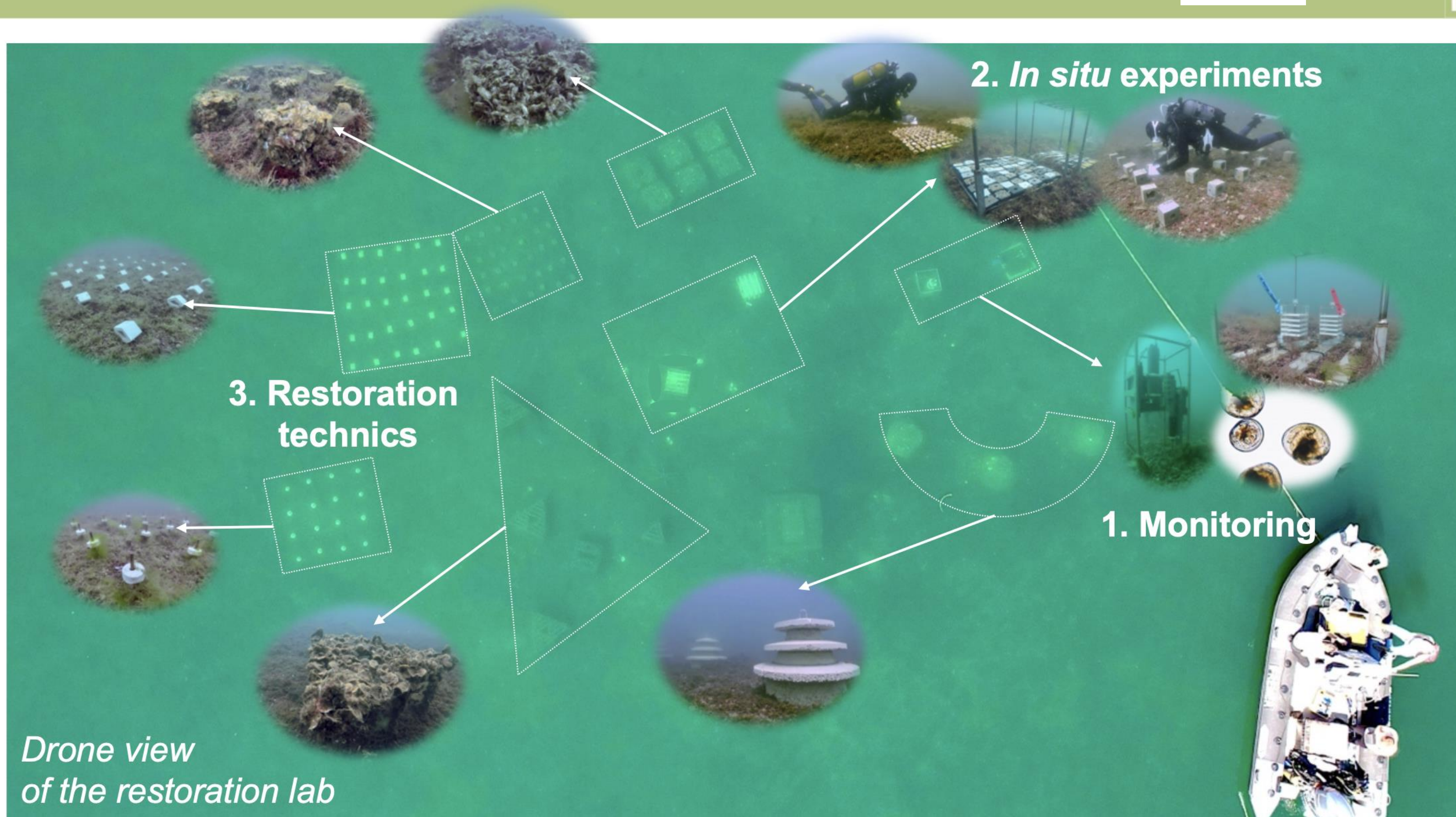

**In the mean time.....
knowledge and
techniques already
applied at sea!**

Example 1: Restoring French flat oysters with BESE-reefpaste

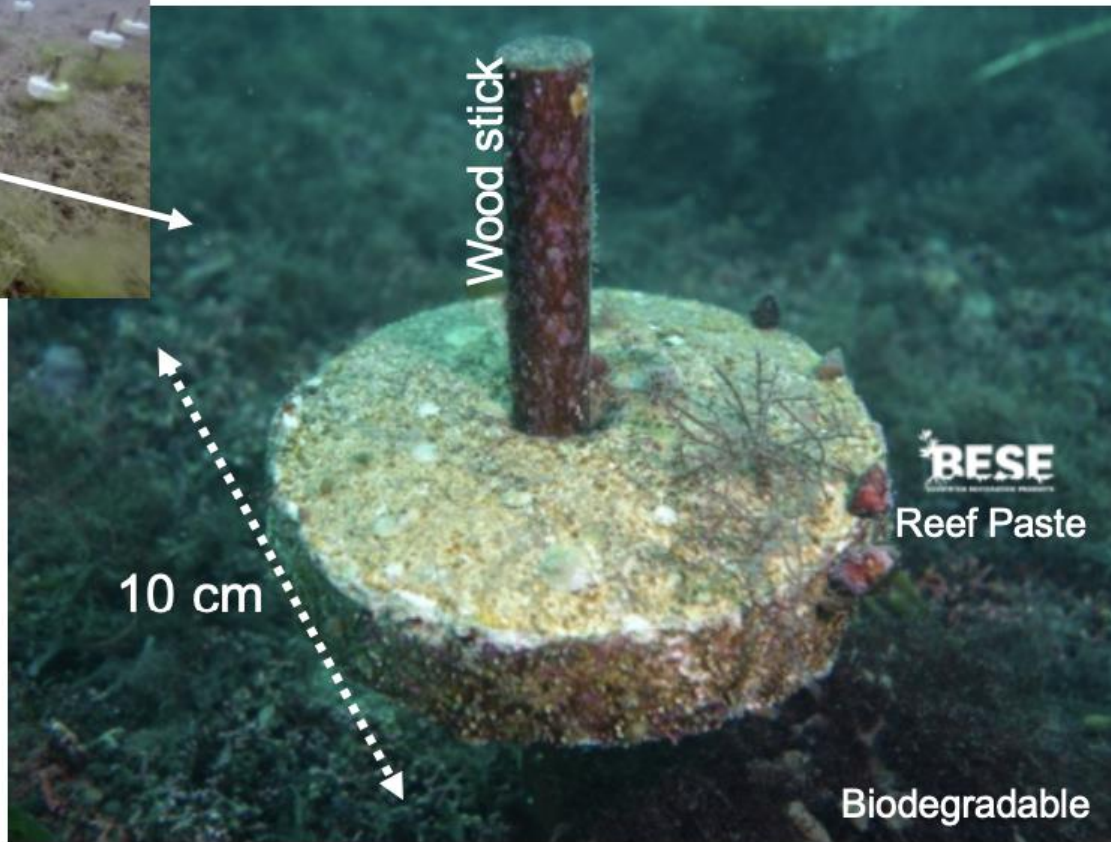
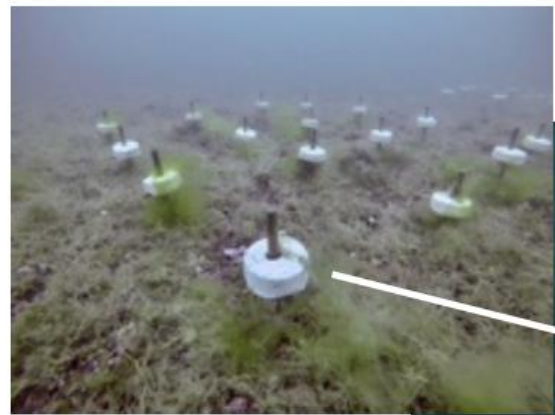

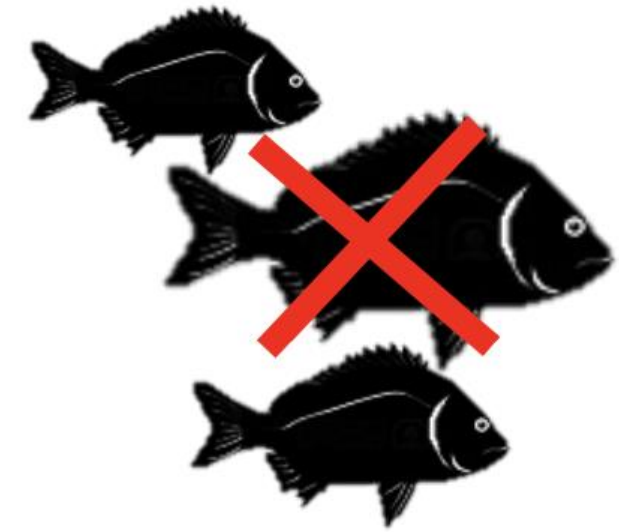
Looking for the best substrate : First results

T₀

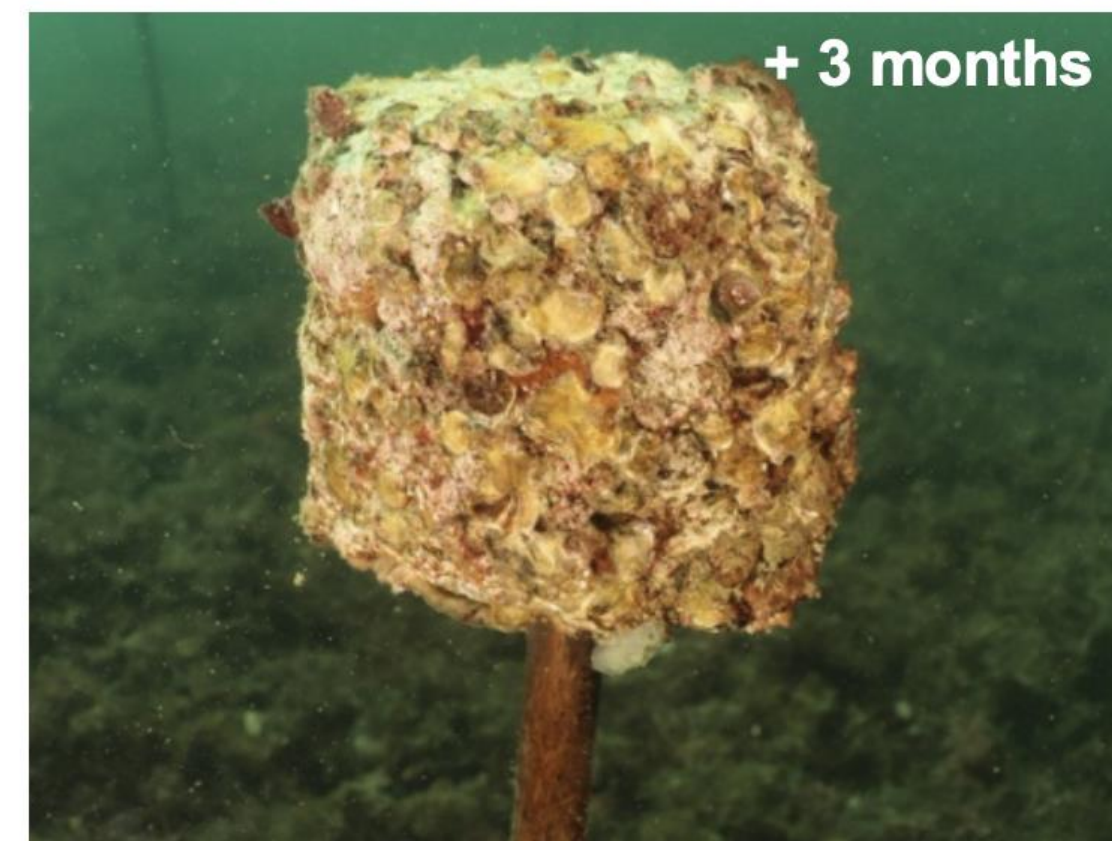
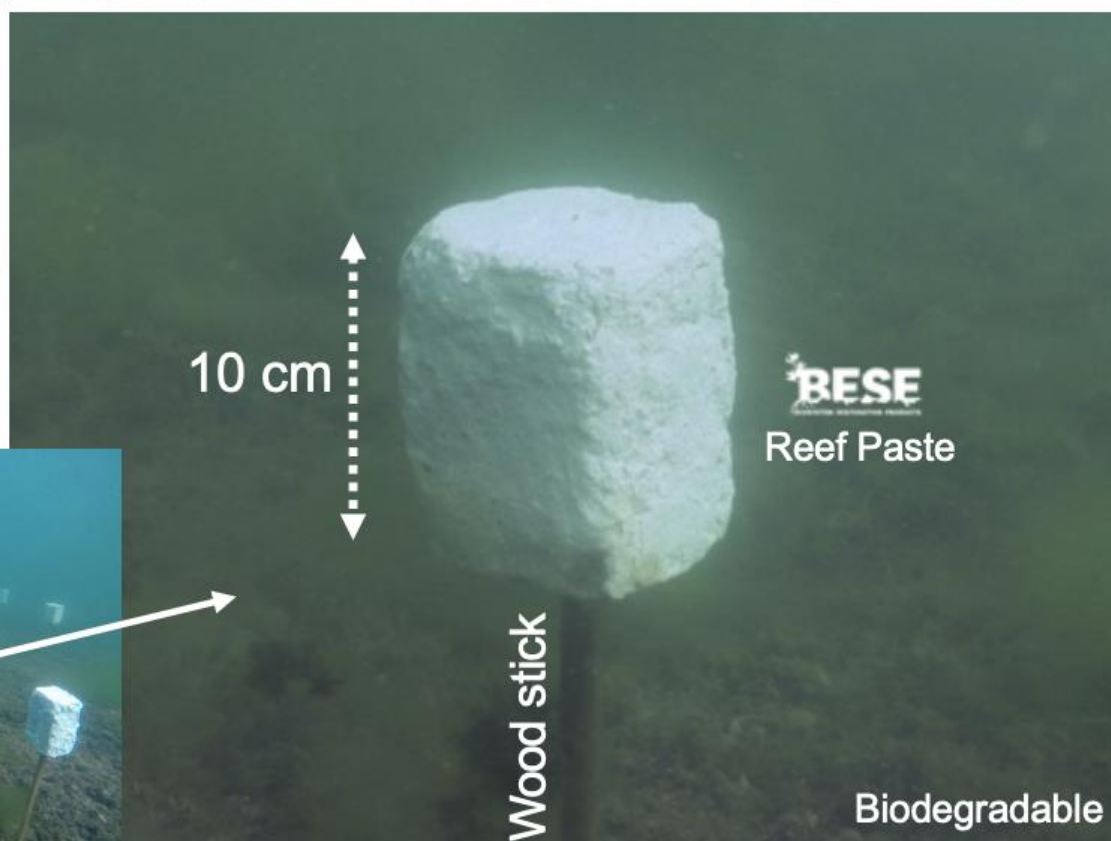

No predation from sea bream

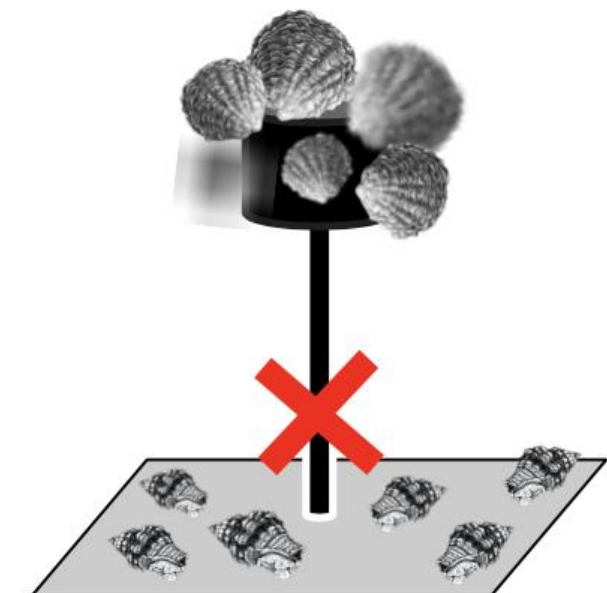

3

Eco-friendly modules

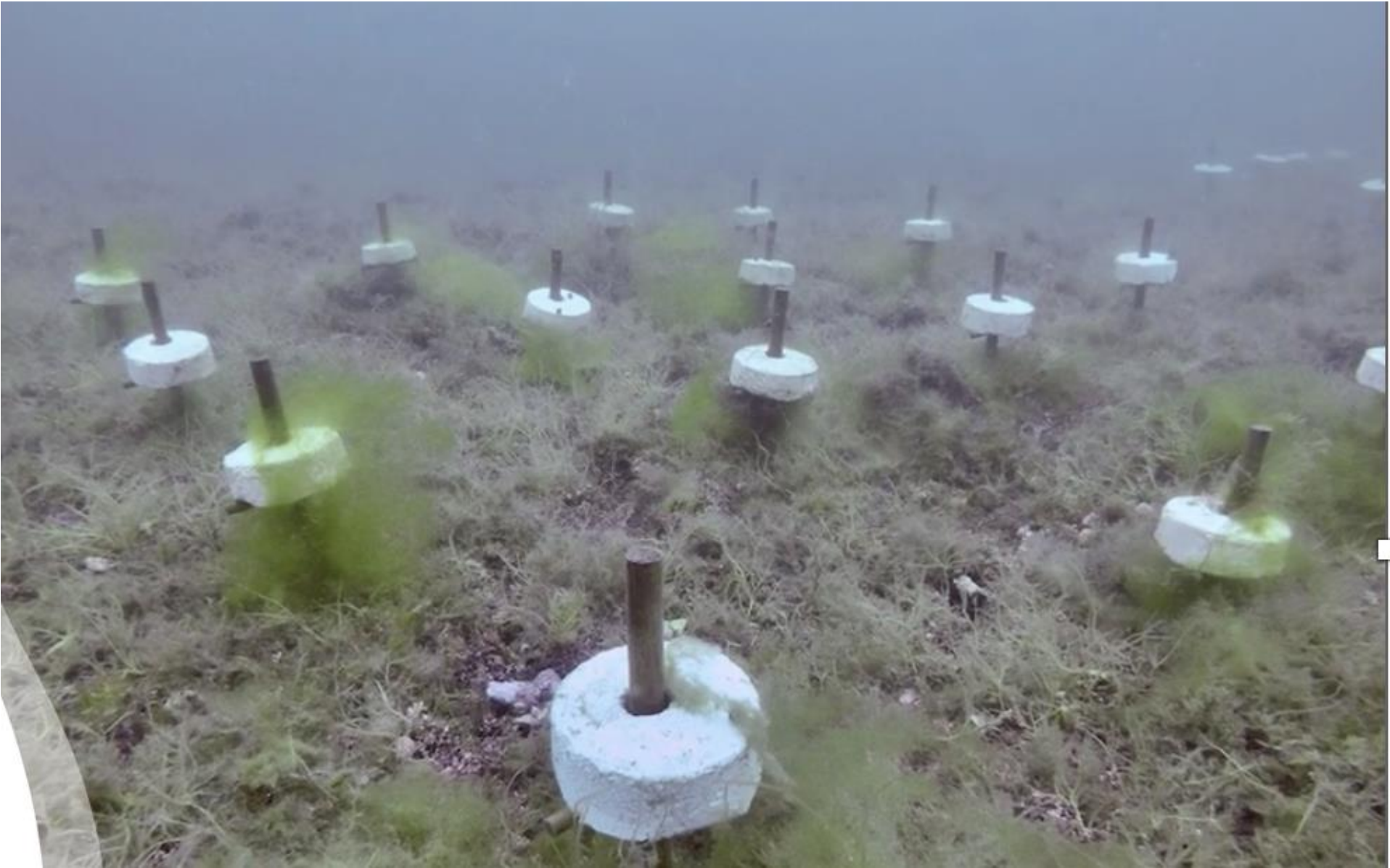
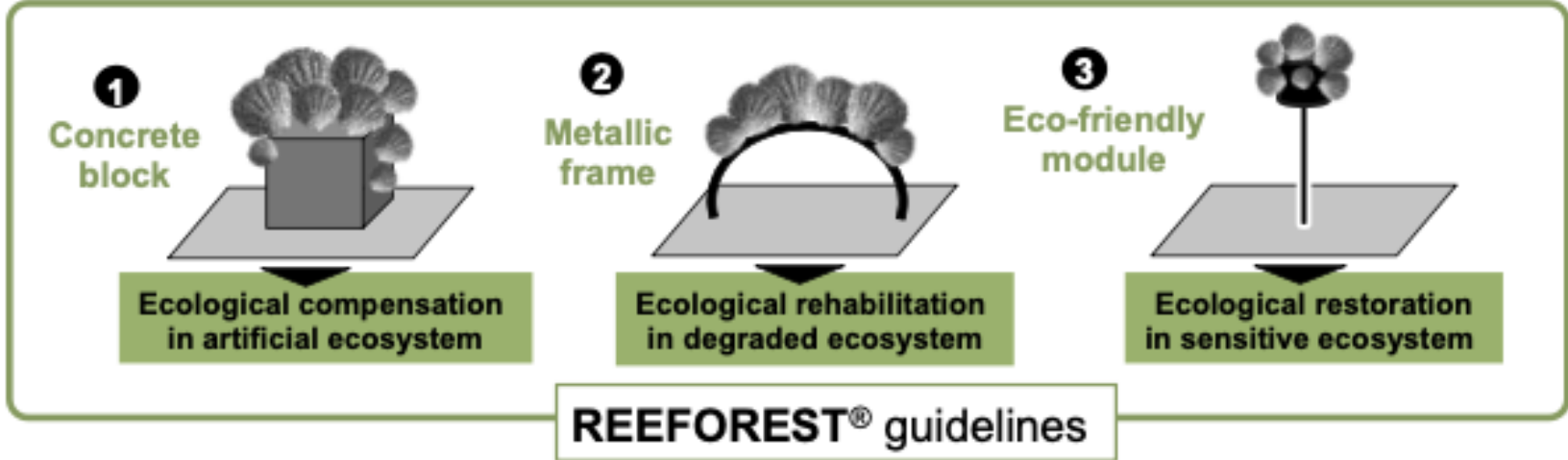
No predation from oyster drill

REEFOREST guidelines

- REstoring the European Flat Oyster Reefs & their Ecosystem Services on the French coast
- French guidelines

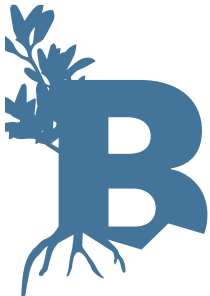

Pouvreau et al. 2024

Ifremer OFB

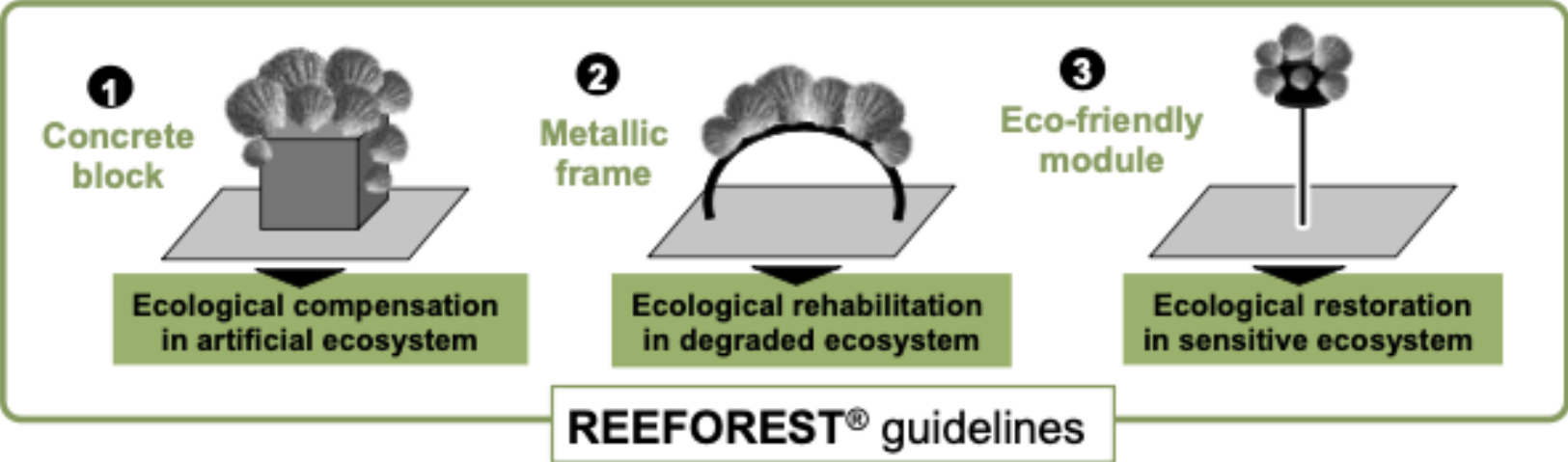
REEFORREST

REEFOREST guidelines

- **RE**storing the **E**uropean Flat **O**yster **R**eefs & their **E**cosystem **S**ervices on the French coast
- **F**rench guidelines

Pouvreau et al. 2024

REEFORREST

Example 2: Techniques for oysters in offshore windfarms

Techniques for kickstarting reefs in offshore windfarms

Borssele

Proef met weekdieren in Noordzee moet de soort redden

Oesters geplakt op betonnen paal moet leiden tot kweekriffen

Het is een bijzonder gezicht. Op een kade in Vlissingen zijn mensen druk bezig om oesters vast te lijmen op een betonnen constructie. Met elastiekjes worden ze tijdelijk nog eens stevig aangedrukt. Het is het begin van een proef die moet leiden tot de rentree van oesterriffen in de Noordzee.

Rolf Bosboom
Vlissingen

Het tafereel speelt zich af bij Ørsted, de bouwer en exploitant van windpark Borssele 1 en 2, dat voor de Zeeuwse kust ligt. Dagelijks vaart vanaf de kade bij het Vlissingse station een onderhoudsploeg richting het park. Gisteren nam deze voor het eerst een extra lading mee. Het zijn betonnen structuren, tetrapods (vierpoten) genoemd, die zo'n vijftig kilogram per stuk wegen. De constructies zijn geplakt met oesters.

Het is een project van Ørsted samen met Van Oord, onder de naam Ocean Health. Zij werken aan een comeback van de oester. „Vroeger waren er veel oesterriffen in de Noordzee”, vertelt Nienke Oostenbrink van Van Oord. „150 jaar geleden was 20 tot 30 procent van de zeebodem bedekt met de platte Eu-

Door verschillende oorzaken zijn de riffen vrijwel verdwenen, met alle gevolgen van dien voor het ecosysteem. Ocean Health probeert de Noordzee weer gezonder te maken. „De platte Europese oester is de soort die we willen herintroduceren.”

Het windmolenpark is daar bij uitstek de omgeving voor, zegt Oostenbrink. „We gaan volwassen oesters uitzetten. Die zijn reproductief, dus in de fase van hun leven waarin ze larven produceren. Die larven hechten zich alleen aan plekken waar kabels elkaar kruisen. „Daarom zijn windmolenparken heel geschikt. Bovendien zijn het relatief onverstoorde gebieden, want er is heel weinig scheepvaart en geen visserij. Dus er is ook geen kans dat er iets wordt beschadigd of opgevisht.”

Ørsted en Van Oord zijn al wat langer bezig om de Europese platte oester terug te brengen. Dat gebeurt tot nu toe met relatief grote constructies, waarbij een kraan nodig was om ze in het water te laten zakken. Dat maakte het bewerkelijk

en kostbaar. Om die reden zijn nu de tetrapods ontwikkeld. Die zijn veel handzamer en kunnen worden meegenomen op de onderhoudsschepen. Eenmaal ter plekke worden ze overboord gezet. Hoe goed dat in de praktijk werkt, moet de komende jaren blijken.

Het gaat per keer om tientallen exemplaren die op een diepte van 20 tot 25 meter worden uitgezet. De oesters zijn vastgeplakt met lijm die ervoor zorgt dat ze zeker tien jaar vast blijven zitten. „Eerst moet blijken of de structuren inderdaad op het steenbed landen en niet op het zand”, zegt Oostenbrink. „Ook is de vraag of zij intact blijven. Je wil niet dat ze op één punt neerkomen en dat dan een been van zo'n tetrapod afbreekt. Daar hebben we ze ook al op getest, maar we moeten ook zien hoe dat in de praktijk gaat.”

Videobeelden

Want, hoe doen de oesters het? „We hebben een monitoringsprogramma van acht jaar. In die periode gaan we onder water videobeelden maken. Op basis daarvan kijkt een extern bureau: wat is de staat van de oesters? Zijn ze er nog allemaal? En vooral de grote vraag: hebben zij inderdaad larven geproduceerd die zich hebben gevestigd in de omgeving en zien we dus het ontstaan van oesterriffen? Dat is natuurlijk waarop we hopen.”

Die larven hechten zich alleen aan harde

Orsted **Van Oord** **WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH**

Gemini

B

WAARDENBURG Ecology

De Rijke Noordzee

Gemini

Hollandse Kust West

Van Oord **WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH**

ECOWENDE Windpark Hollandse Kust West

Luchterduinen

Eneco

Van Oord **WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH**

ReViFES Reef Vitalization For Ecosystem Services

Caterina Coral

1. Ecosystem services of natural reefs

Pauline Kamermans

2. Hatchery techniques and oyster settlement

Remment ter Hofstede

Van Oord

3. Designs and measures for oysters in offshore windfarms

Karin Didderen

4. Guidelines for future applications in windfarms

North Sea ReViFES

Priorities for future applications?

Ministerie van Landbouw,
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Rijksinstituut voor Milieu
Rijksinstituut voor Cultureel Erfgoed
Rijksinstituut voor de Milieu

De Noordzee
Marine ingenuity

CIV OFFSHORE & SHIPPING

WNF
Stichting De Noordzee

consultancy

NERA

Network Day November 7 2024

NWO

SRON

TU/e

rijksuniversiteit Groningen

WAGeningen UNIVERSITY

Wageningen Marine Research